

SAYILARIN DİLİ

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)'nin yaptığı ve Capital Dergisi'nin Şubat 1997 sayısında genişçe incelenen "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması" araştırmasına göre, fakirlik sadece Doğu illerine özgü değil. Araştırma sonuçlarına göre, Ege, İç Anadolu, Karadeniz, Akdeniz ve Marmara'daki birçok ilde kişi başına düşen milli gelirin, kişi başına 4 037 dolar düşen İstanbul'un yarısı kadar dahi olmadığı belirlendi. DPT tarafından hazırlanan araştırma 76 ili kapsıyor. Araştırma Karabük, Kilis, Yalova ve Osmaniye illeri alınmadı. İllerin sosyo-ekonomik düzeyini ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırma için ekonomik ve sosyal yapıları temsil eden çok sayıda değişken kullanıldı. İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını ve endeks değerlerini belirleyen temel faktörler arasında illerdeki demografik yapının, işgücü talebinin, eğitim ve sağlık hizmetlerinin fiziki ve sosyal altyapı olanaklarının ihtiyaçlarını karşılamada sağladığı başarılar yer almakta.

Tablo 1: DPT'nin "Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi"ne Göre İllerin Sıralaması

Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sırası	Kişi Başına Milli Gelir (\$)*	Kişi Başına Milli Gelire Göre Sıralaması	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sırası	Kişi Başına Milli Gelir (\$)*	Kişi Başına Milli Gelire Göre Sıralaması
01. İstanbul	4.037	3	39. Amasya	1.951	42
02. Ankara	3.996	4	40. Karaman	2.799	19
03. İzmir	4.093	2	41. Afyon	1.453	51
04. Kocaeli	7.349	1	42. Niğde	1.968	40
05. Bursa	3.660	10	43. Kastamonu	1.964	41
06. Eskişehir	2.885	15	44. Çorum	2.201	30
07. Antalya	3.079	13	45. Giresun	1.425	52
08. Tekirdağ	3.363	9	46. Artvin	2.560	23
09. Adana	2.844	17	47. Erzincan	1.603	48
10. İçel	3.167	12	48. Sivas	1.494	50
11. Muğla	3.707	7	49. Aksaray	1.291	58
12. Aydın	2.810	18	50. Kahramanmaraş	1.790	44
13. Balıkesir	2.744	20	51. Bartın	1.295	57
14. Kırklareli	3.945	5	52. Tokat	1.635	47
15. Kayseri	1.986	39	53. Çankırı	1.373	54
16. Denizli	2.434	24	54. Sinop	1.548	49
17. Bilecik	3.868	6	55. Ordu	1.128	65
18. Edirne	2.689	21	56. Erzurum	1.312	56
19. Zonguldak	2.349	28	57. Diyarbakır	1.696	37
20. Çanakkale	3.664	9	58. Yozgat	1.229	61
21. Isparta	1.748	45	59. Şanlıurfa	1.238	59
22. Manisa	2.878	16	60. Tunceli	1.413	53
23. Uşak	2.015	36	61. Adıyaman	1.222	62
24. Konya	1.995	38	62. Kars	1.071	66
25. Gaziantep	2.085	32	63. Gümüşhane	1.178	63
26. Hatay	2.268	29	64. Bayburt	1.034	67
27. Sakarya	2.585	22	65. Batman	1.157	64
28. Bolu	2.916	14	66. Mardin	1.229	60
29. Burdur	2.352	27	67. Van	1.015	69
30. Kırıkkale	3.343	11	68. Siirt	1.326	55
31. Kütahya	2.429	25	69. Iğdır	981	70
32. Nevşehir	2.371	26	70. Hakkari	950	71
33. Elazığ	2.092	31	71. Bitlis	765	74
34. Trabzon	2.050	34	72. Ardahan	1.029	68
35. Samsun	2.026	35	73. Bingöl	849	73
36. Kırşehir	1.687	46	74. Ağrı	666	75
37. Rize	2.085	33	75. Şırnak	877	72
38. Malatya	1.879	43	76. Muş	660	76

* 1995 yılı değeri

DiE'nin 19 ilde yaptığı hane halkı araştırmasına göre bu iller içinde gelir dağılımı açısından en kötü iller Adana ve İstanbul. Yüzde yirmilik dilimlere göre yapılan sınıflamada hane halkının o ilin toplam gelirinden aldığı payların dağılımı tablo 2'de, toplam istihdamda çalışan kadın oranları ise tablo 3'te görülmektedir.

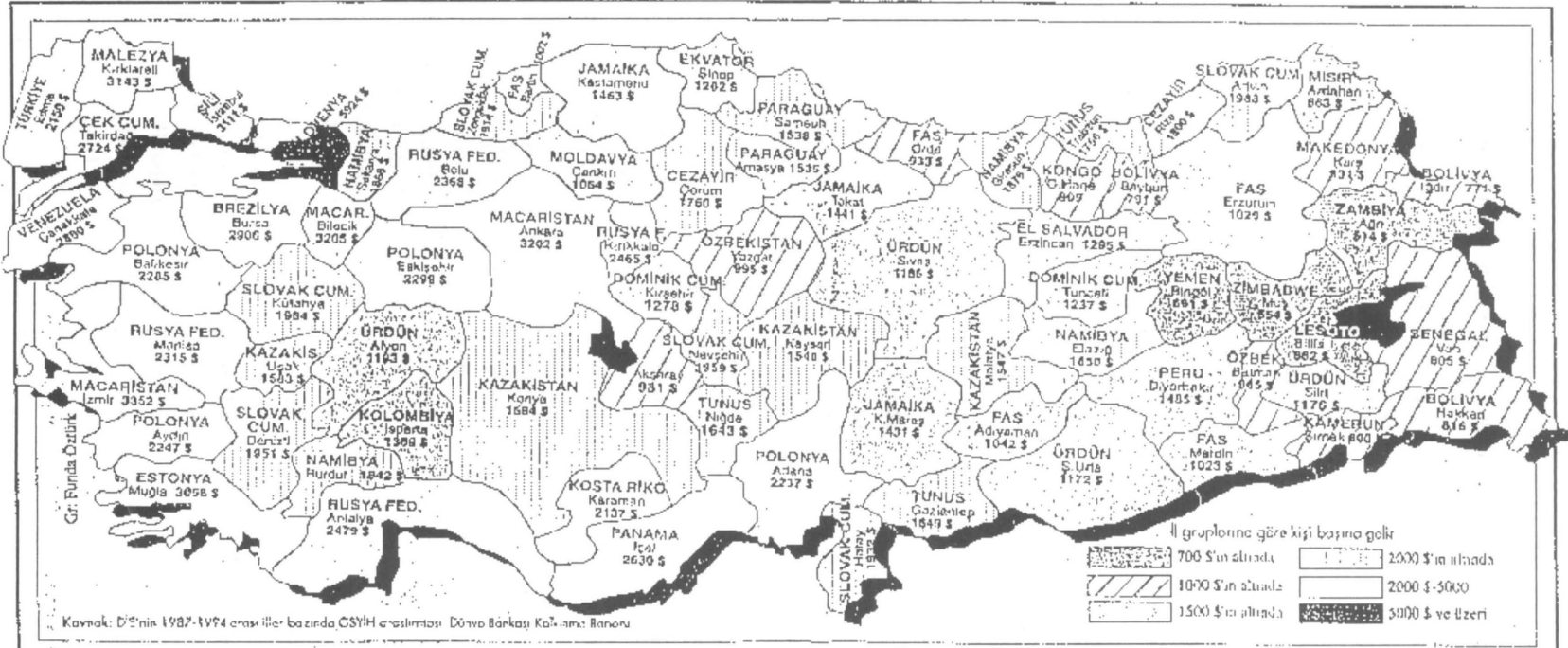
Tablo 2: Seçilmiş Bazı İllerde Hane Halkı Gelir Dağılımı

İl Merkezi	1. % 20	2. % 20	3. % 20	4. % 20	5. % 20
1. Adana	4.1	6.5	9.6	15.3	64.5
2. İstanbul	4.2	6.7	9.9	15.1	64.1
3. Kayseri	5.0	7.9	11.2	18.0	57.9
4. Antalya	5.8	9.1	12.5	18.2	54.4
5. Trabzon	5.7	9.7	13.7	19.7	51.2
6. Erzurum	5.6	9.3	14.4	19.9	50.8
7. Diyarbakır	6.9	10.1	13.2	19.2	50.6
8. Konya	5.8	9.5	13.8	21.2	49.7
9. Bursa	6.5	10.5	14.0	19.6	49.4
10. Denizli	6.1	10.0	14.3	20.4	49.2
11. Samsun	6.2	9.7	14.1	21.1	48.9
12. Kocaeli	5.7	10.2	15.0	21.5	47.6
13. İçel	6.3	10.4	14.9	20.8	47.6
14. İzmir	6.5	10.3	14.6	21.0	47.6
15. Ankara	6.3	10.6	15.3	21.8	46.0
16. Eskişehir	6.3	10.5	15.2	23.1	44.9
17. Malatya	7.2	11.5	16.0	22.7	42.6
18. Gaziantep	8.0	11.6	15.8	22.6	42.0
19. Zonguldak	7.2	12.0	17.5	23.6	39.7

Tablo 3: Toplam İstihdamda Çalışan Kadın Oranları (1993)

İlin Adı	Toplam İstihdamda Kadının Payı (%)	İlin Adı	Toplam İstihdamda Kadının Payı (%)
1. İstanbul	14.63	11. İçel	6.90
2. İzmir	13.67	12. Tekirdağ	6.53
3. Ankara	12.87	13. Kocaeli	6.51
4. Aydın	12.82	14. Isparta	6.05
5. Bursa	10.41	15. Muğla	5.45
6. Adana	7.61	16. Edirne	5.45
7. Denizli	7.59	17. Kırklareli	5.26
8. Eskişehir	7.43	18. Kayseri	5.15
9. Manisa	7.32	19. Çanakkale	5.00
10. Antalya	7.11	20. Balıkesir	4.81

Şekil 1: Kişi Başına Düşen Ulusal Gelirin İllere Göre Dağılımı ve İllerin Eşdeğer Düzeyde Olduğu Ülkeler

*Bu harita Nisan 1996 tarihinde Milliyet Gazetesi'nde yayınlanmıştır.

Sayıların dili bölümümüzdeki son tablomuzda ise sizlere Ocak 97 tarihli Hürriyet Gazetesi'nden aldığımız bir tabloyu sunuyoruz. Bu tabloda şu anda tedavülde bulunan 200'ye yakın ülke parasının 1 ABD Doları karşısındaki değeri ve sıralaması yer almakta. Türk Lirası değeri açısından ne yazık ki sondan ikinci sırada yer almakta.

Tablo 4: Tedavüldeki 171 Ülke Parasının 1 ABD Doları Karşısındaki Değeri

Kodu	Paranın Adı	1 \$ Değeri	Kodu	Paranın Adı	1 \$ Değeri
AOK	Angola Kwanzası	209925.00	RUR	Tacikistan Rublesi	328.00
TRL	Türk Lirası	110630.00	GRD	Yunan Drahmisi	247.38
ZRN	Zaire Zairesi	93066.00	BIF	Burundi Frangı	226.74
GWP	Gine Bissau Pesosu	23418.00	CRC	Kosta Rika Kolonu	220.87
BYR	Beyaz Rusya Rublesi	16300.00	HUF	Macar Forinti	163.56
VND	Vietnam Dongu	11160.00	DJF	Cibuti Frangı	160.00
MZM	Mozambik Meticali	11126.40	PTE	Portekiz Eskuadosu	157.83
RUR	Rus Rublesi	5585.00	SIT	Slovenya Toları	141.30
AFA	Afganistan Afganisi	4750.00	MRO	Moritanya Ouguiyası	141.10
ROL	Romanya Leyi	4136.00	GYD	Guyana Doları	140.30
AZM	Azerbaycan Manatı	4098.00	ADP	Andora Pesetası	132.60
TMM	Türkmenistan Manatı	4070.00	ESP	İspanyol Pesetası	132.60
MGF	Madagaskar Frangı	4000.00	ESP	Kanarya Adaları Pesetası	132.60
ECS	Ekvator Suçresi	3657.00	YER	Yemen Riyali	130.00
IRR	İran Riali	3000.00	JYP	Japon Yeni	116.15
SOS	Somali Şilini	2620.00	ALL	Arnavutluk Leki	101.50
IDR	Endonezya Rupisi	2363.00	CFP	Fransız Pasifik Adaları	95.85
PYG	Paraguay Guarani	2120.00	NGN	Nijerya Nairaşı	79.42
GHC	Gana Cedi	1738.00	KZT	Kazakistan Tengesi	73.95
LBP	Lübnan Paundu	1552.00	ISK	İzlanda Kronu	67.45
ITL	San Marino Lireti	1542.00	LKR	Sri Landa Rupisi	57.19
ITL	Vatikan Lireti	1542.00	NPR	Nepal Rupisi	56.78
ITL	İtalyan Lireti	1542.00	DZD	Cezayir Dinarı	56.01
ZMK	Zambiya Kwacnası	1287.00	KES	Kenya Şilini	54.75
UGX	Uganda Şilini	1017.00	UZS	Özbekistan Sumu	51.10
COP	Kolombiya Pezосу	1009.40	SDP	Suriye Lirası	42.41
GNS	Gine Frangı	1000.00	BDT	Bangladeş Takası	42.06
SDP	Sudan Paundu	955.00	PKR	Pakistan Rupisi	40.05
LAK	Laos Yeni Kipi	920.00	BTN	Buhutan Ngultrumu	35.87
KRW	Güney Kore Wonu	843.40	INR	Hindistan Rupisi	35.87
SLL	Sierra Leone Leonesi	750.00	JMD	Jamaika Doları	34.00
TZS	Tanzanya Şilini	580.00	BEF	Belçika Frangı	32.69
XAF	Kongo Frangı	533.60	LUF	Lüksemburg Frangı	32.69
XAF	Çad Frangı	533.60	SKK	Slovakya Kronu	32.25
XAF	G. Afrika Cumhuriyeti	533.60	TWD	Tayvan Doları	27.49
XAF	Kamerun Frangı	533.60	CZK	Çek Korunası	27.34
VEB	Venezuela Bolivarı	476.01	PHP	Filipin Pesosu	26.33
MNT	Moğolistan Tugriki	466.67	THB	Tayland Bahtı	25.62
AMD	Ermenistan Dramı	446.33	INR	Brit Hindistan Oky.	19.82
CLP	Şili Pesosu	425.25	MUR	Mauritus Rupisi	19.82
SRG	Surinam Guldeni	410.00	KGS	Kırgızistan Somu	16.91

Kodu	Paranın Adı	1 \$ Değeri	Kodu	Paranın Adı	1 \$ Değeri
HTG	Haiti Gourdesi	15.26	PEN	Peru Yeni Solu	2.63
DOP	Dominik Cum. Pesosu	14.08	MYR	Malezya Ringit	2.48
HNL	Honduras Lempirası	12.73	BBD	Barbados Doları	2.01
EEK	Estonya Kronu	12.63	BZD	Belize Doları	2.00
ATS	Avusturya Şilini	11.15	UAK	Ukrayna H.	1.89
ZWD	Zimbabve Doları	10.87	NLG	Hollanda Guldeni	1.78
GMD	Gambiya Dalasi	9.88	DEM	Alman Markı	1.59
NIC	Nikaragua Kardboası	8.91	SGD	Singapur Doları	1.41
MAD	Fas Dirhemi	8.86	BND	Brunei Doları	1.40
SVC	El Salvador Kolonu	8.75	FJD	Fiji Doları	1.39
UYP	Uruguay Pesosu	8.73	CHF	İsviçre Frangı	1.38
CNY	Çin Renminbisi	8.30	CHF	Liechtenstein Frangı	1.38
MXP	Meksika Pezosu	7.83	CAD	Kanada Doları	1.35
HKD	Hong Kong Doları	7.74	PGK	Papua Yeni Gine Kinası	1.34
SEK	İsviçre Kronu	6.93	GEK	Gürcistan Lirası	1.29
NOK	Norveç Kronu	6.42	AUD	Norfolk Adaları Doları	1.28
ETB	Etyopya Birri	6.23	AUD	Avustralya Doları	1.28
DKK	Danimarka Kronu	6.04	AUD	Kiribati Doları	1.28
DKK	Grönland Kronu	6.04	BRL	Brezilya Reali	1.04
DKK	Faroe Is. Kronu	6.04	TND	Tunus Dinarı	1.01
GTQ	Guatemala Quetzai	6.00	ARP	Arjantin Pesosu	1.00
MMK	Miyanmar Kyatı	5.80	BSO	Bahamalar Doları	1.00
HRK	Hırvatistan	5.53	CUP	Küba Pesosu	1.00
FRF	Monako Frangı	5.35	LBD	Liberya Doları	1.00
FRF	Fransız Frangı	5.35	PAB	Panama Balboasu	1.00
FRF	Andora Frangı	5.35	USD	Samoa (Amerikan Doları)	1.00
FRF	St. Pierre Frangı	5.35	USD	Porto Rico Doları	1.00
FRF	Martinik Frangı	5.35	USD	ABD Doları	1.00
BOP	Bolivya Bolivyası	5.18	BMD	Bermuda Doları	1.00
SCR	Seydel Rudisi	5.02	KYD	Çayman Adaları	0.83
FIM	Finlandiya Markkası	4.73	JOD	Ürdün Dinarı	0.71
ZAR	Namibya Doları	4.68	IEP	İrlanda Puntisi	0.61
LSL	Lesotho Lotisi	4.68	BPS	Canton&Enderbury Adl.	0.60
SZL	Swaziland Lilangeni	4.68	FKP	Falkland Adaları Paundu	0.60
MDL	Moldova Leyi	4.65	GBP	Britanya Paundu	0.60
LTL	Litvanya Liti	4.00	GIP	Cebelitarık Paundu	0.60
SAR	Suudi Riyalı	3.75	LVL	Letonya Latı	0.56
QAR	Katar Riyalı	3.64	CYP	Kıbrıs Paundu	0.47
BWP	Botswana Pulası	3.64	YDD	Yemen Dinarı	0.44
SBD	Solomon Adaları Doları	3.56	OMR	Umman Riyatı	0.38
EGP	Mısır Paundu	3.39	BHD	Bahreyn Dinarı	0.38
ISK	İsrail Şekeli	3.25	MTL	Malta Lireti	0.37
PLZ	Polonya Zilotisi	2.90	LYD	Libya Dinarı	0.36
XCD	Dominik Doları	2.70	IQD	Irak Dinarı	0.31
XCD	Antigua Doları	2.70	KWD	Kuveyt Dinarı	0.30